UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij & || Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e || XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.

Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Eckius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Visual Library

¶ Quod aũt dicit e Romana et Petri cathedra ortã eſſe ſacerdotalẽ vnitatem
libentiſſime admitto. q̃ntu ꝑtinet ad eccleſiam occidentalem. Nam reuera etiã
Ro: eccleſia orta eſt ex hieroſolymitana. hec eſt matrix ꝓprie omniũ eccleſiarũ
ſed nec valet conſequentia ex Ro: eccleſia orta eſt ſacerdotalis vnitas. ergo ipſa
eſt caput ⁊ dñã omniũ ꝑma. aloquin inſupabiliter cõcluderet hieroſolymitanã
eſſe caput ⁊ dominam omnium.
¶ Ultima auctoritas diui Hieronymi nõ recte inducit ab egre: d.d. etiam ſi per
omnia eſſet vera auctoritas. Hiero: qr d.d. intendit ꝓbare eccleſie Romane
poteſtatem Monarchicã iure diuino a Chriſto inſtitutã. hoc verba Hiero: nõ
hñt: qr dicit cui ſi nõ exors quedã ab omĩb: eminẽs det poteſtas tot in eccleſijs
efficient ſchiſmata. quot ſacerdotes. Detur inquit hoc eſt. iure humano poſſet
fieri conſentientib: ceteris omĩbus fidelib: nam nec ego hoc nego. ſi cõſenſerint
totius orbis fideles in Ro: vel parienſem vel Magdeburgeñ: vel quemcũq₃ vt
eſſet primus pontifex et ſummus. hũc ꝓpter reuerentiã totius eccleſie fidelium
ſic conſentientis. hñdum eſſe ſũmũ monarchã. hoc aũt neq₃ factũ eſt vnq₃ neq₃
q₃ fit neq₃ fiet. cũ vſq₃ ad nr̃a tp̃a greca eccleſia non conſenſerit. neq₃ tamen ſit
habita heretica. et hanc eſſe ſententiã diui Hiero: ꝓbo ex epiſtola ad euagriũ.
vbi dicit. Ubicũq₃ epũs fuerit ſiue Rome. ſiue Eugubij ſiue Conſtantinopoli

Martinus Das ſie den Hiero: nicht lang verbrãt haben

ſiue Regij ſiue Alexandrie ſiue Thanis. eiuſdem meriti et eiuſdẽ ſacerdotij eſt.
Potentia diuitiarũ. et humilitas paupratis. vel ſublimiorẽ vel inferiorẽ facit.
Ceterũ omnes Apoſtolorũ ſucceſſores ſunt. Recitatur hec epiſtola in decretis
non frigidis diſ: 93. ca: legimus. idẽ ſup epiſtolã ad titum. idem eſt ergo pſbr:
qui epũs. et anteq̃ diaboli inſtinctu ſtudia in religiõe fierẽt. et diceret in populis
ego ſum Pauli. ego ſum Cephe. cõi pſbyterorũ cõſilio eccleſie gubernabant
poſtq̃ vero vnuſquiſq₃ eos quos baptizabat ſuos eſſe putabat in toto orbe
decretũ eſt. vt vnus de pſbyteris electus ſupponeret. et inductis auctoritatibꝰ
ſcripture dicit in fine. Sicut ergo pſbyteri ſciũt ſe ex eccleſie conſuetudine ei qui
ſibi ꝑpoſitus fuerit eſſe ſubiectos. ita epiſcopi nouerint ſe magis conſuetudine
q̃ʒ diſpoſitiõis dominice veritate pſbyteris eſſe maiores. ideo qđ d.d. addidit
a Jhero: intellectum eſſe ſummũ potificẽ Ro: dũ dicit. cũ ſucceſſore piſcatoris
et diſcipl'i Chriſti loquor. ⁊ beatitudini tue .i. cathedre Petri ꝯſotius. ſup illã
Petrã fundatã eccleſiam ſcio. nihil facit. nõ ſequitur conſotior huic eccleſie. ergo
hec eſt ſola prima. Nec ſequit eſt fundata ſupra Petrã. ergo ſola eſt fundata.
¶ Accedit ad hoc decretũ concilij affricani diſt: 99. cap: prime. Prime inq̃t ſe-
dis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotũ. aut ſummus ſacerdos aut
aliquid hmĩ. ſed tm̃ prime ſedis epũs. vniuerſalis autẽ pontifex nec Romanus
appellet. quare ſi diuino iure ſtaret monarchia Ro: pontificis. hec oĩa eſſent
heretica. qđ eſt temerariũ aſſerere. et in fine audiamus ipſum dominũ qui luce
zz. dicit. facta eſt aũt cõtentio diſci: quis eorũ videretur eſſe maior. Dixit aũt
eis. Reges gentiũ dñant earum. et qui poteſtatẽ hñt ſuper eos bñfici vocant
vos aũt non ſic. ſed qui maior eſt veſtrũ fiat ſicut minor.

Eckius.

¶ Reuerendus d. pater ſatis inſtructus deſcendit in arenam. materiam ſuã
hñs bono ordine contextam in libello impſſo. et ꝑ eum compoſito. quare illuſ-
triſſ: dñationes vr̃e. magnificentie et dominatiões. veniã dabunt Eckio multo
iam tpe alijs negotijs occupato. ſi non tam rotunde et accurate euestigio tãta
cumulare poterit. q̃ntũ Reuerendus pater iam cõgeſſit. Uenit em̃ diſputa-
turus non librum editurus. verum quid reuerendus pater dixerit per ordi-
nem diſpiciamus.
¶ Primo omniũ. caput eſſe eccleſie Chriſtum ꝓbare intendit. quod tñ fuerat
ſuperuacaneũ. cum nullus hoc negare pſumat. niſi qui antichriſtus ſit. miror
tñ vehementer. quod hoc non ꝑpendit. ſicut pollicet in actis corã legato ſedis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Apoſtolice poſſe ſe preſtare quendā iuriſta theologum. plura eſſe poſſe capita
ſubordinata. in quo myſtici capitis ratio aut ſymbolici a rōe capitis naturalꝫ
deficit. quare p̄ter caput Chriſtū. et aliud oportere queri caput in eccleſia ſta=
tim ꝓbabit. Necꝫ ei ſuffragaẗ ꝙ Aplm̄ inducit prima ad corinthios 3. diuiſꝰ
eſt Chriſtus? Nam etſi Paulus ibi Petri meminerit. non tñ ſiñ dixit beatus
Hiero: lib. 1. ꝯ iouini mihi colū. 18. vnus eligitur. loquitur de Petro. vt capite
conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio. Clare appellat Petrū caput in eccleſia
eſſe conſtitutū. ſed hec miſſa facimus. ſolutiones ad noſtra inducta repulſuri.
¶ Primo cū reſpondet ad illud Johannis 5. necꝫ em̄ filius poteſt facere quid=
q̄ꝫ niſi que viderit patrē facientem. dixit ſcd̄m ſanctos patres exprimi hic eq̄li=
tatē patris et filij. verū legat attentius queſo reuerendꝰ pater beatū et indu=
labilem patrem Bernhardū lib. 3. de conſideratiōe ad eugeniū. Ubi de forma
eccleſie loq̄ns. et eam eſſe de iure diuino probans nr̄aꝫ rationē formauit mihi
colū. 7. nec vilem reputās formā hanc q: in terra eſt. exemplar habet in celo.
Necꝫ em̄ filius poteſt facere quidq̄ꝫ niſi que viderit patrem facientem. p̄ſertim
cum ei ſub Moſi nomine dictū ſit. Uide omnia facias ſecundū exemplar quod
tibi in monte monſtratū eſt. viderat hoc qui dicebat vidi ciuitatē ſanctam ꝛc.
Ego em̄ ꝓpter ſimilitudinē dictū reor quod ſicut illic ſeraphin et Cherubin. et
ceteri qui vſq̄ꝫ ad angelos ⁊ archan: ordinantur ſub vno capite deo. ita hic q̄ꝫ
ſub vno ſummo Pontifice primates vel patriarche Archiepiſcopi. epiſcopi.
preſbyteri. vel abbates et reliqui in hunc modū. tunc ſubdit Bernha: Non eſt
paruipendendū ꝙ et deum habeat auctorē et de celo ducit originem. Quis iā
non intelligat hanc eccleſiaſticā hierarchiā ſcd̄m Bern: a Chriſto inſtitutā. et
velut deus caput eſt in celo. ita ſummus pontifex caput ſit in militāte eccleſia?
Neutiq̄ꝫ Chriſtū excludendo. cuiꝰ ſe fatetur vicariū. Sed ad ratiunculā ple=
iam quā īduxit. eccleſiā manere acephalā papa mortuo niſi ridicule diceremꝰ.
Chriſtū cedere pape viuo et ſuccedere pape mortuo. Ridicula prorſus ratiū=
cula que in re tam ſeria inter tot preſtantes viros. vix eſt digna enarrari. cum
ab initio dixerim caput illud ſymbolicū a veri capitis naturalis ratione in ali=
quibꝰ cōuenientijs deficere. necꝫ Chriſtus cuius regnū manet in eternū. et cuiꝰ
ſempiternū eſt ſacerdotiū cedit pape vel ſuccedit. cum ei ſit data om̄s poteſtas
in celo et in terra. Matthei vlti: Et defuncto papa modo cetus Cardinaliū=
ſicut defuncto epiſcopo capl̄m iura illa teneat. vſq̄ꝫ quo nouus pontifex deli=
gatur Qd̄ vero ſecundo loco reuerēdꝰ pater dicit Cyprianū loqui de quolibꝫ
epiſcopo non de Romano Pontifice plurimū miror cū intelligentia dictoꝝ ex
cauſis dicendi ſit accipienda. et Cypri: in locis per me adductis eos increpet
qui a Cornelio defecerunt. Qui certe Romanꝰ fuit pontifex. Ob id ſciat Re=
uerendus pater me non nudis verbis ſatiari. vt ſophiſtas paſcere ſolemus.
que ex Cypriano pro ſe affert opponendo arbitror cumulatius efficiet. Nam
ꝙ Cyprianus Cornelium fratrem appellat et apoſtolos fratres fuiſſe nemo
neſcit. attamen Petrus ſicut et eius ſucceſſor Cornelius caput fuit apoſtoloꝝ
apex et vertex. iuxta beati Dionyſij ca: 3. vel. 7. de diui: nominibꝰ ſententiam.
De electione et concilio Niceno et a Cypriano conſcripta. nec ꝓmouent nec
impediunt negotiū. et multo minus Auguſt: lib: 2. ca. 2. de baptiſ: paruuloꝝ
debebat adduci poſt Cyprianum. Nam Auguſti: arrogantiā et temeritatem
eorum qui per ambitionē et ſuperbiam ad eccleſiaſticas prelaturas ſe ingerūt
reprehendit. ꝙ non debeant ſe conſtituere nec alios cogere ad ſe conſtituendū.
Cum quiſq̄ꝫ prelatus exſpectare debeat vt vocetur ſicut Aaron.
¶ Tertio aliam Cypriani ſententiam ex. 2. Epiſtola ad Cornelium diluturus
reſpondit. Unitatē quidem ſacerdotalem in occidentali eccleſia a Romana ex
ortam. non in orientali. obticuit. hic Reuerendus pater qd̄ Cyprianus prece=
denter Romanam eccleſiam appellauit Petri cathedram atq̄ꝫ eccleſiam pri=

cipalem Sed quid ſua ſolutio poſſit medullā verboꝝ inſpicienti eſt manifeſtariū. Nam Reuerendus pater more grāmatico ortum vnitatis ſacerdotalis intelligit quo ad auſpiciū et initium. cum profecto Cyprianus voluerit explicare ortum cōmiſſionis. ſubordinatiōis ſeu influxus. vt ab vno Petro. velut a capite. in ceteros omnes iuriſdictio ſit deriuata. alioquin non dabit vnum ſacerdotem nec hieroſolymis. Taceo ꝙ eum non releuat gloſſula adiecta de occidentali eccleſia. cum beatus Hieronymus ab initio ſue epiſtole ob id orientalem eccleſiam ex oriente ſcribens ſchiſmaticā dicat. que indiſciſſam domini tunicam et deſuper contextam minutatim per fruſta diſcerpit. Chriſti vineam inquit vulpes exterminant. denotans ſcʒ Hierony: ꝙ ſponſa in canticis cōquerebatur. capite nobis vulpeculas que demoliunt̄ vineam. Taceat ergo queſo Reuerendꝰ pater et nobis non inſultet cum grecis et orientalibus qui a Ro: deficientes eccleſia. a fide quocꝫ Chriſtiana facti ſunt exules. Conſectarium eſt quo pacto accipienda ſit illatio. Eſt radix ergo domina. Non enim de radice loquimur initij. vel temporis. ſed de radice influxus et principalitatis.

¶ Quarto loco nititur reuerendus pater ſe euoluere ex verbis Hierony: et illa vitare. Nam ſummo ſacerdoti tribuit quidem et dari ſummā dignitatem. ſed hoc fiat iure humano. Sed cur tunc beatus Hieronymus Damaſum piſcatoris appellat ſucceſſorem et cathedre Petri vult aſſociari? Illud diuinum citans Matthei. 16. ſuper illam petram fundatā eccleſiam ſcio. Qđ ita reliquis eccleſijs appropriari non poteſt. vt Bernardus ratiocinatur et proch dolor cum ſumma Chriſtianoꝝ iniuria ſumus experti portas inferorum preualuiſſe. eccleſie hieroſolymitane. Antiochene Alexandrine. addo quocꝫ Boemice. qđ tamen de eccleſia que fundata eſt ſupra petram veritas incorrupta Chriſti nō patitur. Sed veriſſimū eſt in ijs que ſunt fidei. quod Hieronymus in eadem epiſtola affirmat. Ubicumcꝫ fuerit corpus ibi congregabunt̄ et aquile. profligato a mala ſobole patrimonio. apud vos ſolos incorrupta patrum omnino ſeruatur auctoritas. At hoc in principali adhuc euidenter probauimus non iure humano primatū obtinere eccleſiā Ro: ſed diuino. Preſtat tamē diluere que venerandus pater pro ſe ex Hierony: adduxit. Primo ad Euagrium vbi epiſcopum Rome et Egubij Conſtantinopoli et Regij eiuſdem meriti dicit et ſacerdotij. hoc ſciuimus antecꝫ Theognis naſceretur. necꝫ papatus eſt ordo vltra Epiſcopatū. Nam ſic et alio loco equales dicit fuiſſe apoſtolos. Ubi tamen primatum ſancto Petro nō abſtulit. Sed ꝙ reuerendus pater tantopere a me efflagitabat ne diuerticula quererem quod nunꝗ̄ facere ſum ſolitus. ipſum canonem legimus adducens. 93. diſt: me adhoc ducit procardū ꝙ diſſ Canoniſte et Theologi an Epiſcopatus ordo ſit proprio charactere inſignis ſacerdotio additus. de quo in preſentia velut impertinente nihil decerno. Hoc tamen dico apparere mihi ſaluo ſemper meliori iudicio. nō talem fuiſſe in primitiua eccleſia confuſionē. vt Epiſcopus a ſacerdote non ſepararet̄. cū duodecim Apoſtoli ſeptuaginta duos excedant diſcipulos. In cuius rei teſtimoniū beatum affero Dionyſium Hieronymo antiquiorē et primitiue eccleſie hierarcham. qui lib: de eccleſie hierarch: inter ſacros ordines epiſcopatum ponit. et ſupremum hierarcham. et quo pacto is debeat cōſecrari. cui aſſentiēs epiſcopos ab ipſo eccleſie initio cōmune ſacerdotiū excelluiſſe opinor.

¶ Tertio. adduxit canonem concilij Affricani. 99. diſt: can: 1. Ubi concilium prohibet nec Romanum pontificem debere dici vniuerſalē. et ꝙ Chriſtus hoc prohibuerit luce. 22. Reges gen: &c. Reſpondeo verum eſſe faſtuoſum vniuerſalis epiſcopi nomen fuiſſe prohibitū. non ꝙ Romanus pontifex vnꝗ̄ a vero Chriſtiano habitus ſit non primus et ſummus pontifex. ſed quod epiſcopus peculiariter. Romane eccleſie non ſit proprius cuiuſcꝫ eccleſie epiſcopus. ſed

pꝛimus. ꝙ alioquin debitus honoꝛ Epiſcopis inferioꝛibus non tribueret. Uerum nihil criminis ineſt. ſi quiſpiam Roma:pontificē vniuerſalem dixerit pro pꝛimo. rectius vero dicetur non epiſcopus vniuerſalis. ſed vniuerſalis eccleſie epiſcopus. veluti eſt Chꝛiſti vicarius. Qđ dominꝰ ambitioſam redarguit apoſtolorū contentionē. qualis inter ſeculares queritur. hoc pꝛimatū eccleſie Roma:non aufert. ſed quod beatus Gregoꝛiꝰ pꝛimus fecit. et agnouit ſe ideo Eccleſie catholice pꝛelatum. vt ſeruum ſeruoꝝ ſe eſſe agnoſceret. in qua re ſequentes Pontifices non conuitijs laceſſere. ſed oꝛationibus. vt tales fiant. a deo impetrare ſtudeamus.

Hoꝛa Secunda pomeridiana Quarta die Julij 1519.

Martinus Luttherus.

¶ Pꝛimam reſponſionē meam qua ex auctoꝛitate Pauli pꝛima ad Coꝛint:3. oſtendi. ab apoſtolo pꝛohibitū ne fideles ſibi arrogarent vel Cephe. vel Paulum. vel Apollo. ad iſtum modū confutauit. d. d. egregius ꝙ etſi Paulus ibidem Petri meminerit. non tamen falſo Hierony: contra Jouinianū dicit. Unꝰ eligitur ꝙ capite conſtituto occaſio ſchiſmatis tollatur clare appellat Petrū caput in Eccleſia conſtitutū. adiecit. ſed hec miſſa faciamus. Reſpondeo non patioꝛ pꝛopter minoꝛē auctoꝛitatē inductam me diuelli a maioꝛe. Nec tantus eſt Hieronymus vt pꝛopter eum Paulum deſeram. Non ergo Paulus ſolum meminit ibi Petri. ſicut conatur extenuare iſta confutatio. ſed cum plena auctoꝛitate docet et pꝛohibet. ne quis dicat ſe eſſe Petri. Unde et idem capitulū concludit. Omnia vr̄a ſiue Paulus. ſiue Cephe. ſiue moꝛs ſiue vita. Uos aūt Chꝛiſti. Chꝛiſtus aūt dei. Stat ergo iſta reſponſio mea adhuc inuicta et niſi robuſtius confutata fuerit. oppono eam omnibus pꝛeteritis ⁊ futuris argumentis. d. doct: Uerbum enim dei ſuper omnia verba hominū eſt.

¶ Ad Hieronymū autem dico ꝙ et ego miſſa facio ea. cum ſit ambiguiſſimꝰ locus. vt bene ſenſit dn̄s Doctoꝛ. Secundā reſponſionē meam ad auctoꝛitatē Johan:5. vbi dixi Chꝛiſtum loqui de equalitate potentie paterne. iuſſit me. d. Doctoꝛ attentius legere beatum Bernhardū qui hanc auctoꝛitatē inducit pro eccleſia militante ſicut auditū eſt. Reſpondeo. Diuum Bernhardū veneroꝛ et eius ſententiā non contemno. ſed in cōtentione accipiendus eſt ſenſus genuinus et pꝛopꝛius ſcripture. qui ſtare in acie poſſit. a quo ſancti patres nonnūꝙ̄ locupletande oꝛationis gratia digrediuntur et ſine culpa. Nunc autem ex pꝛecedenti et ſequenti textu clarum fit Chꝛiſtum loqui de equali omnipotentia ſua cum patre. Propterea perſequebant̄ iudei Jheſum. quia faciebat hec in ſabbato ergo magis querebant eum Judei interficere quia non ſolum ſoluebat ſabbatum. ſed et patrem ſuum dicebat deum equalem ſe faciens deo. Reſpondit itaꝗ Jheſus et dixit eis. Amen amen dico vobis. non poteſt filiꝰ a ſe facere quicꝗ̄. niſi quod viderit patrem facientem. et ſic clare patet quod Bernhardus alio ſenſu tractat hoc verbum Chꝛiſti.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN